

بی عدالتی و نابرابری در جهان

امروزه سطح خشکی های زمین میان کشورها تقسیم شده است و حدود ۲۰۰ کشور در دنیا وجود دارد که با مرزهایی از یکدیگر جدا شده اند. یکی از موضوعات مهم جهان که طی چند دهه اخیر توجه صاحب نظران را به خود جلب کرده «نابرابری جهانی یا بین المللی» است؛ به این معنی که از نظر ثروت و درآمد، کیفیت زندگی مردم و دسترسی به مسکن مناسب، آموزش، بهداشت، اشتغال، گذران اوقات فراغت، و نظایر آن تفاوت های زیادی بین کشورها دیده می شود.

عوامل مختلفی در شکل گیری نابرابری در جهان نقش دارند، اما به طور کلی علل و عوامل نابرابری را به دو بخش عمده می توان تقسیم کرد: عوامل خارجی و عوامل داخلی. عوامل خارجی نابرابری را توضیح دهید.

• **عوامل خارجی:** از چند سده گذشته تاکنون کشورهای مستکبر و سلطه گر مانند انگلستان، آمریکا، فرانسه و ... از طریق استعمار و به اشکال مختلف، به چپاول و غارت کشورهای مختلف پرداخته و از منابع آنها به سود خود استفاده کرده و مانع پیشرفت آنها شده اند. اشتغال نظامی کشورها یا دخالت در امور داخلی آنها به شیوه های مختلف و جلوگیری از استقلال سیاسی و اقتصادی آنها - که تا امروز نیز ادامه دارد - از جمله علل جدی خارجی نابرابری و بی عدالتی است. عوامل داخلی نابرابری را توضیح دهید.

• **عوامل داخلی:** وابستگی حکومت ها به بیگانگان، استبداد، وجود برخی فرهنگ ها و عادات های غلط مانند تنبلی یا کم اهمیت انگاشتن کار و تلاش، نبود مدیریت صحیح و غفلت از استعدادها و ظرفیت های داخلی هر کشور و نبودن وحدت و مشارکت بین مردم، از جمله دلایل داخلی به وجود آمدن نابرابری به حساب می آیند.

فعالیت

۱- درباره علل و عوامل نابرابری توسعه انسانی در جهان گفت و گو کنید. به نظر شما کدام عوامل مهم ترند؟ چرا؟ عوامل داخلی. زیرا اکثر مردم یک کشور سواد و آگاهی خود را افزایش و باورهای غلط را کنار گذاشته و استعدادها و فرهنگ خود را فراموش نکرده و ایمان و پشتکار و وحدت. مشارکت دو طرفه بین ملت و حکومت باشد هرگز اجازه دخالت بیگانگان به کشور داده نخواهد شد و همین باعث رشد و ترقی کشورشان می گردد.

در طول سال ها، برای مقایسه کشورها با یکدیگر، معیارها و ملاک های مختلفی به کار رفته است. یکی از عوامل مهمی که همواره در سنجش نابرابری کشورها با یکدیگر مورد توجه قرار گرفته، **عوامل اقتصادی و عناصری چون میزان تولید، درآمد، اشتغال و مانند آنهاست.** البته بسیاری از صاحب نظران این نکته را مطرح می کنند که توجه به عامل اقتصادی به تنهایی کافی نیست. به نظر آنها عوامل زیادی وجود دارند که بر زندگی افراد یک جامعه اثر می گذارند و می توانند کیفیت زندگی را خوب یا بد کنند؛ عواملی مانند هویت، عزت، امنیت، آزادی، احساس شادی و رضایت از زندگی.

شاخص توسعه انسانی چیست؟

این شاخص برای بی بردن به وضعیت و کیفیت زندگی در کشورها و مقایسه آنها با یکدیگر با توجه به سه عامل اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی مطرح شده است که در آن موارد زیر اندازه گیری می شود:

ملاک های شاخص توسعه انسانی را نام ببرید؟

- ۱- درآمد و رفاه
- ۲- امید به زندگی یا متوسط طول عمر
- ۳- سواد و آموزش

اکنون به نقشه توجه کنید. این نقشه بر مبنای شاخص توسعه انسانی در کشورهای مختلف ترسیم شده است. از نظر شاخص توسعه انسانی، کشورها به چهار گروه تقسیم شده‌اند. کشور ما در گروه کشورهای با «توسعه انسانی بالا» قرار دارد.

ب

الف

فعالیت

۲- با توجه به آنچه درباره مستعمره شدن آفریقا می‌دانید، فکر می‌کنید چه ارتباطی بین پایین بودن شاخص‌های توسعه انسانی

در بیشتر کشورهای آفریقای و بالابودن آن در بیشتر کشورهای اروپایی و آمریکایی شمالی وجود دارد؟
 بیشتر ثروت و سرمایه‌های جهانی توی آمریکایی و اروپای غربی هست و اکثر افراد
 استعمار و غارت منابع آفریقا و تجارت برده به اروپا

۳- نمودار الف و شکل ب را توضیح دهید.
 ثروتمند جهان از آمریکای شمالی و اروپای غربی هستند و به توزیع ناعادلانه ثروت در
 بین مردم جهان هم اشاره می‌کند

در شکل ب کشورهای شرق ایران به علت مشکلات داخلی و خارجی از توسعه انسانی پایینی برخوردار هستند و کشورهای شمال غربی مانند ترکیه که نزدیک اروپا واقع هستند، از توسعه انسانی بالایی برخوردار هستند. نمودار الف: نشان دهنده از رشد توسعه انسانی ایران در سال‌های اخیر است.

اکنون بیایید سه عامل مربوط به شاخص توسعه انسانی و نابرابری این عوامل را در کشورهای مختلف بررسی کنیم:

منظور از میزان درآمد و رفاه چیست؟

الف) میزان درآمد و رفاه

این عامل جنبه اقتصادی دارد و به معنای سطح مطلوب زندگی و رفاه اجتماعی است. منظور از آن، این است که اعضای یک جامعه به چه میزان از درآمد کافی و شغل مناسب و قدرت خرید برخوردارند و به کالاها و خدمات مورد نیاز چون مسکن، پوشاک، غذا، آموزش، تفریح و فراغت و وسایل زندگی مناسب دسترسی دارند.

امروزه ثروت و درآمد جهان، به شدت در دست برخی کشورهای متمرکز شده است که با برخی علت‌های آن در ابتدای درس آشنا شدید. کدام کشورها در رفاه و سطح زندگی بالا و کدام کشورها با فقر و کمبود امکانات مواجه اند؟ تخمین زده می‌شود که مالکیت ۸۰ درصد درآمد جهان در دست ۲۰ درصد از ساکنان آن است. بیشتر ساکنان کشورهای با درآمد بالا در کشورهای آمریکای شمالی و اروپای غربی از رفاه و سطح زندگی بالایی برخوردارند؛ در حالی که در برخی کشورهای قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین، بخشی از مردم با فقر و کمبود امکانات زندگی مواجه‌اند. کشورهای در جهان وجود دارند که تعداد زیادی از مردم آنها در فقر مطلق* زندگی می‌کنند و به‌ویژه با مشکل گرسنگی و دسترسی نداشتن به غذا مواجه‌اند.

زیاده‌خواهی بی‌رحمانه برخی افراد یا کشورها در عین فقر و جان سپردن سالانه میلیون‌ها انسان از گرسنگی در جهان، یکی از نشانه‌های بی‌عدالتی گسترده در جهان است که لزوم تلاش و مبارزه برای رسیدن به عدالت را می‌طلبد.

جنبش‌ها و اعتراضات متعددی در آمریکا در اعتراض به بی‌عدالتی‌های گسترده در این کشور

آمار و ارقام مربوط به وضعیت و رشد اقتصادی کشورها، در طی زمان ثابت نیست؛ برای مثال، در نیمه دوم قرن بیستم ژاپن، چین و کدام کشورهای آسیایی رشد اقتصادی سریعی داشته‌اند و جایگاه مهمی در اقتصاد جهانی دارند؟ برخی کشورهای آسیای جنوب شرقی چون سنگاپور، هنگ کنگ، کره جنوبی و مالزی رشد اقتصادی سریعی داشته‌اند و توانسته‌اند با توسعه

صنایع و صدور کالا به سایر نواحی جهان، جایگاه مهمی در اقتصاد جهانی به دست آورند. کدام کشورهای آسیایی رشد اقتصادی مطلوبی نداشته‌اند؟ بعضی از کشورها نیز به دلایل مختلفی مانند بحران‌های سیاسی یا جنگ تحمل شده به آنها، نه تنها رشد اقتصادی مطلوبی

نداشته‌اند بلکه تولید و درآمد در آنها حتی کاهش یافته است؛ مانند سوریه و عراق. در برخی کشورها نیز ارقام بالای درآمد به دلیل وجود ذخایر نفت و گاز حاصل از فروش نفت است.

کشورهایی که به نفت وابسته هستند قطعا روزی نفت کشورشان تمام میشود و

دچار مشکل می شوند.

استفاده از منابع نفتی باعث آلودگی هوا، آلودگی محیط زیست میشودنفت جز

انرژی های تجدیدناپذیر است

زمانی که نموم کنه اقتصاد رو کشور هایی که به

نفت وابسته بودن رو نابود می کند

۴- گفت و گو کنید: به نظر شما کشورهایی که اقتصاد و درآمد آنها بر پایه فروش مواد اولیه و خام که برای جلوگیری از اوان از انرژی های تجدید پذیر باید استفاده کند

یا از دیگر راه های اقتصادی مثل گردشگری و صنعت استفاده کنند

فعالیت

معمولاً میزان ثروت مادی و رشد اقتصادی کشورها را با تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه اندازه گیری می کنند.

تولید ناخالص داخلی عبارت است از ارزش کلیه محصولات که در یک دوره معین (یک ساله) در داخل

یک کشور تولید می شوند. میزان تولید ناخالص داخلی (GDP) کشورهای جهان متفاوت است و طیفی از خیلی زیاد تا متوسط و کم و خیلی کم را در بر می گیرد.

وقتی میزان تولید ناخالص را به تعداد جمعیت یک کشور تقسیم می کنند، **درآمد سرانه** (به ازای هر نفر

در سال) به دست می آید.

باید توجه کرد که رقم درآمد سرانه فقط متوسط درآمد یک جامعه را نشان می دهد و به این معنا نیست

که همه افراد آن جامعه به طور یکسان چنین درآمدی دارند. از آنجا که توزیع درآمد در کشورها ناعادلانه است،

درآمد عده ای از افراد بسیار بیشتر از این رقم و درآمد عده ای کمتر از این رقم می باشد.

رتبه بندی کشورها بر اساس بدهی خارجی

در سال ۲۰۱۸-۲۰۱۷

رتبه	کشور	به میلیون دلار
۱	آمریکا	۱۹,۰۱۹,۳۰۰
۲	انگلستان	۸,۴۷۵,۹۵۶
۳	فرانسه	۵,۶۸۹,۷۴۵
۴	آلمان	۵,۳۹۸,۲۶۷
۵	هند	۴,۵۱۰,۴۰۰
۷	ژاپن	۳,۵۸۶,۸۱۷
۸	ایتالیا	۲,۵۱۰,۶۹۰
۱۳	چین	۱,۷۱۰,۶۲۵
۱۹	نروژ	۶۲۳,۲۲۳
۲۲	هند	۵۱۳,۴۳۸
۲۳	دانمارک	۴۹۱,۶۱۷
۲۴	فنلاند	۴۸۳,۳۶۹
۲۶	ترکیه	۴۵۳,۲۰۷
۱۱۶	ایران	۷,۱۱۶

رتبه بندی کشورها بر اساس تولید ناخالص داخلی

بنابر آمار بانک جهانی در سال ۲۰۱۸

رتبه	کشور	به میلیون دلار
۱	آمریکا	۲۰,۵۴۴,۳۴۳
۲	چین	۱۳,۶۰۸,۱۵۲
۳	ژاپن	۴,۹۷۱,۳۲۳
۴	آلمان	۳,۹۴۷,۶۲۰
۵	انگلستان	۲,۸۵۵,۲۹۷
۶	فرانسه	۲,۷۷۷,۵۳۵
۷	هند	۲,۷۱۸,۷۳۲
۲۷	ایران	۴۵۴,۰۱۳
۲۸	نروژ	۴۳۴,۱۶۷
۳۱	ایرلند	۳۸۲,۴۸۷
۳۶	مالزی	۳۵۸,۵۸۲
۳۷	دانمارک	۳۵۵,۶۷۵
۴۲	فنلاند	۲۷۶,۷۴۳
۵۲	نیوزیلند	۲۰۴,۹۲۴

در چه کشورهای متوسط طول عمر بیشتر است؟

گردآوری آب آشامیدنی غیر بهداشتی، هند

ب) امید به زندگی یا متوسط طول عمر چیست؟

امید به زندگی یا متوسط طول عمر در یک کشور یعنی تعداد سال‌هایی که انتظار می‌رود کودکی که در آن کشور به دنیا آمده است، عمر کند و زنده بماند.

چیست؟

میزان طول عمر یا امید به زندگی در یک جامعه نشان‌دهنده وضعیت

سلامت و بهداشت در آن جامعه است. در کشورهایی که مردم در محیطی

باک و بدون آلودگی زندگی می‌کنند، به غذای کافی و آب سالم دسترسی

دارند و در صورت بیماری یا روبه‌رو شدن با حوادث، از امکانات درمانی و

مراقبت‌های پزشکی پیشرفته برخوردارند، متوسط طول عمر بیشتر است.

در چه کشورهایی طول عمر متوسط طول عمر پایین است؟

به عکس، در کشورهایی که مردم دسترسی کافی به غذا یا آب آشامیدنی سالم

ندارند و با کمبود پزشک و دارو و امکانات درمانی مواجه‌اند و همچنین در

کشورهایی که گرسنگی و سوء تغذیه* وجود دارد، امید به زندگی یا متوسط

طول عمر پایین است.

ایران، تولیدکننده تجهیزات پزشکی پیشرفته

پزشکی هسته‌ای در ایران

جمهوری اسلامی ایران با در اختیار داشتن امکانات و تجهیزات بهداشتی و درمانی پیشرفته و کادر درمانی متخصص، دلسوز و پرتلاش، توانست جزء

کشورهای برتر جهان در درمان بیماری کرونا باشد. این در حالی است که در برخی کشورهای غربی حتی از پذیرش و درمان بیماران مسن نیز خودداری می‌شد.

ب) سواد و آموزش

برای بی بردن به وضع آموزش در کشورها معیارهای مختلفی از جمله میزان باسوادی یزرگسالان، میانگین سال‌های تحصیل در یک کشور و تعداد معلم به ازای دانش آموز را در نظر می‌گیرند و بررسی می‌کنند.

منظور از میانگین سال‌های تحصیل چیست؟
 منظور از میانگین سال‌های تحصیل، متوسط تعداد سال‌هایی است که دانش‌آموزان یک کشور در مدرسه حضور پیدا کرده و تحصیل کرده‌اند.

متأسفانه در برخی کشورهای فقیر جهان امکانات آموزشی بسیار کم است.

اکنون میزان امید به زندگی و میانگین سال‌های تحصیل را در چند کشور مقایسه کنید. از این مقایسه چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟

مقایسه میانگین سال‌های تحصیل در چند کشور انتخابی (۲۰۱۷ میلادی)

سال	نام کشور
۱۴/۱	آلمان
۱۲/۶	نروژ
۱۲/۱	کره جنوبی
۱۰/۲	مالزی
۹/۹	آرژانتین
۹/۸	ایران
۸	ترکیه
۷/۸	چین
۵/۲	پاکستان
۴/۱	رواندا
۳/۸	افغانستان
۳/۵	سیرالئون

مقایسه امید به زندگی یا متوسط طول عمر در چند کشور انتخابی (۲۰۱۷ میلادی)

سال	نام کشور
۸۳/۹	ژاپن
۸۲/۳	نروژ
۷۹/۵	ایالات متحده آمریکا
۷۶/۷	آرژانتین
۷۶/۴	چین
۷۶/۲	ایران
۷۵/۵	مالزی
۶۶/۶	پاکستان
۶۴	افغانستان
۵۸/۹	موزامبیک
۵۳/۹	نیجریه
۵۲/۲	سیرالئون

فعالیت

هد سواد و آموزش نقش مهمی در پیشرفت یک کشور دارد. به‌طور گروهی، فهرستی از مشکلاتی را که مردم یک کشور در اثر پایین بودن سطح سواد و محروم بودن از آموزش با آن مواجه می‌شوند، تهیه کنید و بخوانید. برعهده دانش آموز